Filipe, pošli to dál

Původ materiálu
Ludmila Míchalová Mikšíková
Pořadí v lekci
8

Téma

Radostná zvěst o Ježíšově životě, smrti a vzkříšení (evangelium) se šíří dál. Křest jako odpověď víry.

Cíl

Děti si uvědomí a vyzkouší, co se může šířit dál. Dozví se o příběhu Filipa a etiopského dvořana. Poznají, že křest může být odpovědí naší víry na Boží pozvání. Mladší děti objeví symboliku vody a křtu. Starší děti si mohou uvědomit rozdílnost hlavních postav a uvědomit si, že i lidé na okraji patří do křesťanského společenství.

Pro učitele

Výkladové poznámky

Filip jáhen: Filip byl jeden ze sedmi jáhnů. Jáhnům byla svěřena služba „u stolu“ při společném slavení večeře Páně, měli zajišťovat spravedlivé dělení při stolování, aby se dostalo i na chudé a potřebné (vdovy a sirotky). Další známý jáhen je například Štěpán, který zemřel jako první mučedník. V prvotní církvi byla jáhenská služba zřízena proto, že církev se rychle rozrůstala a samotní apoštolové již nedokázali zastat všechnu práci, potřebovali pomocníky. Činnost jáhnů nebyla omezená jen na službu u stolu, z příběhu vyplývá, že i oni se věnovali misijní činnosti a tomu, co bylo právě zapotřebí. Filip je na cestě, nebo lépe řečeno na útěku. Utíká před pronásledováním křesťanů v Jeruzalémě, toto pronásledování organizuje Šavel (později Pavel).

Etiopský dvořan: Dvořan nebo doslova kleštěnec (eunuch). Byl správcem královské pokladny, byl velmi bohatý a vážený, přesto z pohledu pravověrného žida stál na okraji, kleštěnci neměli přístup do chrámu, nemohli se podílet na chrámové bohoslužbě. Mělo by

nás zarazit, že právě kvůli němu byl Filip poslán z úspěšné misie v Samaří do pustiny. Poukaz na to, že při misii nejde o množství, ale o konkrétního člověka. Ježíšova zvěst může zasáhnout každého, i toho, kdo stojí na okraji, kým pohrdáme. Pro Filipovy současníky je to jasný signál o misii i mezi pohany, nejen mezi židokřesťany. Etiopský dvořan byl prvním pokřtěným pohanem.

Anděl Páně: Anděl vystupuje jako posel, přináší poselství, aby se Filip vydal na jih, na cestu z Jeruzaléma do Gázy. Pro Filipa to mohlo být nepochopitelné, proč má opustit Samaří, místo kde se mu daří šířit Ježíšovo evangelium, na opuštěné místo u cesty. Je to věc, která by jej nejspíš samotného nenapadla, proto zasahuje anděl.

Bohabojní: Etiopský dvořan se řadil mezi bohabojné. Bohabojní je označení pro určitou vrstvu lidí sympatizujících s židovstvím. Bohabojný byl nazýván pohan, který žil v úzkém styku se synagogou, ale předpisům židovského zákona se podřizoval jen částečně (např. Sk 10,2; 10,22; 13,16).

Četba Písma: Dvořan si po cestě čte oddíl z Písma, konkrétně Iz 53,7–8. Předčítá si nahlas, jak bylo v té době zvykem. Text, který čte, ho nějak zaujal. Nerozumí mu, a právě nyní zasahuje Filip. Dvořan vykonal pouť do Jeruzaléma, znamená to, že má určité předporozumění, že hledá a touží najít smysl slov, které čte. Filip se nejdříve ptá konkrétně: „Rozumíš tomu, co čteš?“ Dvořana text z Izajášova proroctví nějak oslovil, ale nerozumí mu, bez kontextu a dalšího výkladu v rámci určitého společenství je text nesrozumitelný. Toho se Filip chytá a vykládá postavu beránka jako Ježíše Krista. Je to postava trpícího služebníka, který má jasný christologický odkaz. Na základě četby Filip zvěstuje Kristovo evangelium, jeho oběť. Beránek je zde jako ten, který na sebe bere všechny hříchy lidí, jako ten, který skrze svou oběť nabízí lidstvu záchranu. Dvořan mohl číst text i z osobního zájmu, sám jako eunuch hledá porozumění u Trpícího služebníka, který trpí tím, že nebude mít potomstvo.

Rozumíš tomu? To je Filipova otázka na dvořana, když slyšel, že čte Izajáše. Otázka, která se dá položit jen tehdy, když se k někomu přiblížíte. Ukazuje se zde důležitost porozumění Písmu ve společenství.

Křest: Na Filipův výklad odpovídá dvořan žádostí o křest. Znamená to, že dvořan pochopil a přijal, co mu Filip zvěstoval. Žádost je vlastně odpověď jeho víry a taky touha s tím něco dělat. Dvořan nám ukazuje, jak může vypadat cesta víry: nejdříve se člověk ptá, hledá odpovědi na své otázky, hledá další či hlubší smysl ve svém životě a přichází na to, že tento smysl mu poskytuje víra. Po hledání přichází odpovědi, oslovení v jeho konkrétní lidské situaci, poznání, že Kristův příběh a nabídka je tu i pro něj. Přijetí Kristovy nabídky dvořan

zpečeťuje křtem.

Symbolika vody: Prvotní církev si vybrala pro úkon křtu právě vodu, která velmi dobře symbolizuje dění, které křest přináší. Navazuje tak i na praxi Jana Křtitele. Ponořením se do vody člověk ze sebe smývá všechny hříchy, všechnu špínu, kterou během života nabral, odkládá tak starého člověka (Adama). Smývá ze sebe i prvotní hřích, to je dobré si uvědomit při křtu malých dětí. Všechno staré je utopeno a může tak vzniknout nový život, nový život s Kristem. Poté, co je člověk z vody vytažen, je oděn bílým rouchem. Bílé roucho novokřtěnců, které dostávají po křtu, symbolizuje jejich čistotu i víru, že křtem na sebe oblékli Krista. Takto byl praktikován křest v prvotní církvi.

Úskalí

Nabízí se nám v příběhu více témat, pro menší děti vybereme jedno, například symboliku a obraz křtu.

Je dobré myslet při výkladu na děti, které nejsou pokřtěné, nebo které se ještě se křtem v kostele nesetkaly. Pro ně by bylo vhodné uzpůsobit výklad hodně názorně a vycházet právě ze symbolu vody.

Symbol vody je velmi názorný a děti jej dobře znají, není ale třeba zabíhat a zbytečně rozebírat významy vody, které se nám k významu křtu nehodí, například voda a její ničící síla jako živlu v potopě, při záplavách. Naopak zdůraznit a rozvinout její významy, které se nám do výkladu hodí.

Odkazy

Odkazy na starší přípravky, pracovní materiály a další najdete pod textem úlohy.

Pro děti

Předškoláci a mladší školní děti

Dětem ukážeme postupně obrázky (např: odkvetlé pampelišky, zvonu, ohňostroje, kruhy na vodě) a zeptáme se: Co je na obrázku? Co se na obrázku šíří a co to mohlo způsobit? Na obrázcích jsou věci, které se dobře a rychle šíří. Ptáme se dál: Máte další nápady, co se může rychle šířit? Pokud mají děti hodně nápadů, můžeme je psát na tabuli a zároveň třídit, jestli je to dobře nebo ne. Například: Oheň, viry, bacily, nemoci, potopa, nebo sluneční

paprsky, písnička, modlitba…

Připravíme na zem mísu s vodou. Děti nalákáme, že uslyší příběh, kde se vypráví o vodě. Pokud dostaly na bohoslužbách bílé šátky, každé dítě si může svůj šátek rozložit před sebe a začneme vyprávět. Můžeme použít maňáska nebo biblickou postavičku Filipa, který celý příběh vypráví.

Filip začíná vyprávět: Pane Bože, já ti nerozumím. V Samaří to bylo skvělé, tolik lidí, všichni hltali má slova. Všichni se chtěli dozvědět o Pánu Ježíši. A ty přesto za mnou pošleš anděla s jasným rozkazem: „Jdi na jih.“ No tak jsem tady, šel jsem. A teď tu trčím někde v pustině a jsem fakt zvědavý, co tu budu dělat. Já tomu vážně nerozumím.

Jé, ale pozor, tam někdo přijíždí a dokonce v kočáře. Vau, to bude někdo hodně bohatý a hodně vážený. Z té krásy mi až oči přecházejí.

A slyším dobře, ten člověk si něco čte, počkat, on si čte nahlas z Bible. Dokonce poznávám i co čte, to je Izajáš. Náš velký prorok.

Tak, Pane Bože díky, už začínám chápat, že tu mám být. Půjdu vedle kočáru, ať si toho člověka, který čte, líp poslechnu. A jak tam tak jdu hned vedle, nakouknu dovnitř, a koho nevidím.

Byl tam černoch, pak jsem se dozvěděl, že to byl sám správce pokladů jedné královny, někdo jako ministr financí. Tihle vysocí úředníci z ciziny bývají často eunuši. (Eunuch, to je člověk, kterému udělali takovou operaci, že pak nemůže mít vůbec děti, už to nejde. Pro nás je to teda hodně divný zvyk, úplné mrzačení a nikdo takový nesmí do chrámu a vlastně bych se s ním neměl asi moc bavit.) Jenže jasnější znamení jsem snad už ani nemohl dostat, ten černoch četl o dávném proroctví, které mluvilo o Pánu Ježíši.

A tak jsem sebral odvahu a zeptal jsem se: „Rozumíš tomu, co čteš?“ Správce mi řekl: „Nerozumím, jak bych mohl. Ale ta slova mě lákají, teď se dokonce vracím z Jeruzaléma, chtěl jsem aspoň zdáli vidět chrám Boha, o kterém tu čtu. Vyložmi prosím, o kom to vlastně čtu?“ A tak jsem začal, vyprávěl jsem mu o Pánu Ježíši, o jeho životě, o tom, jak uzdravoval, co všechno pro lidi udělal a říkal. Jak lidi miluje, že dokonce se nechal obětovat. Zemřel, ale byl vzkříšen a jeho poselství o lásce k nám se teď šíří dál do celého světa. I já sám jsem byl povolán, abych tu skvělou zprávu poslal dál. A jsou mnozí, kteří když to slyšeli, tak uvěřili a nechali se pokřtít.

Správce s nadšením všechno poslouchal, a i když jsme jeli dočista pustinou, najednou před námi byla voda. A tak správce s nadšením zvolal: „Je tu voda, tak co brání, abych byl pokřtěný?“ A protože nic nebránilo, tak jsem ho pokřtil. A pak mě Bůh poslal dál na jinou cestu, ale to už je jiný příběh. A dvořana jsem už neviděl, jen vím, že měl velikou radost a s tou radostí pak odjížděl do své země zpátky.

Víte, děti, ten správce měl velikou radost a měl se taky z čeho radovat a možná, že byl dokonce první, který v Etiopii mluvil o Pánu Ježíši. Každopádně právě v Etiopii vznikla jedna z nejstarších křesťanských církví.

Dvořan se chtěl nechat pokřtít, jako by jasně chtěl odpovědět na to, co slyšel o Ježíši a řekl: „Ano, Pane Bože, i já chci patřit do tvé rodiny, i já chci poslat dál tu radostnou zprávu o Pánu Ježíši, I já chci být tvým svědkem.“ A tak Filip když viděl vodu, tak dvořana pokřtil. Při křtu se používá právě voda. Voda dává život. Kdo nebo co by bez vody nemohl žít? Voda hasí naši žízeň. Voda umývá a čistí. Co všechno voda umývá?

Na to můžeme navázat hrou, kdy si děti navzájem umývají ruce jeden druhému. Učitel začne, vyzve jedno dítě a umyje mu ruce, máme k tomu připravený ručník, pak ten, kdo má umyté ruce, vyzve dalšího, až se všichni vystřídají.

Je dobré myslet na to, abychom měli čisté ruce, ale nejenom čisté ruce. Co bychom ještě měli mít čisté? Sbíráme nápady dětí a chválíme dobré nápady. Dojdeme na to, že máme mít i čisté srdce, myšlenky, slova, naše vztahy s ostatními. A víte co, je dobře, tak jak jsme si to teď vyzkoušeli, že když to sami nedokážeme, můžeme poprosit o pomoc druhé.

Další aktivita může být s bílými šátky. Děti, máte před sebou bílé šátky, o kterých jsme slyšeli, proč jsou bílé a proč jsou důležité u křtu. (Pokud jsme to neslyšeli na bohoslužbách, zopakujeme.) Bílá symbolizuje čistotu, bílé je čisté. Stejně tak je to s člověkem, který je právě pokřtěný, díky křtu dostal nový život, novou šanci. My sami jsme možná už byli pokřtěni, nebo se třeba na křest připravujeme nebo o něm uvažujeme. Můžeme donést fotografie nebo předměty, které se týkají našeho křtu nebo třeba křtu našich dětí či kamarádů, a vyprávět o tom, jaké to bylo, co jsme při tom zažili. I my si můžeme křest připomínat, třeba právě teď. I my můžeme odpovídat Pánu Bohu a snažit se poslat dál tu radostnou zvěst o Ježíši, a o tom, co pro nás udělal. Každé dítě si může sednout na svůj šátek a přitom říct: Jak chci odpovědět já? Co chci ostatním lidem dávat dál já? Co chci šířit já? Všechny nápady bereme a pochválíme. Na závěr se pomodlíme a přitom zapálíme plovoucí svíčku, kterou dáme do mísy s vodou.

Pomůcky: Obrázky odkvetlé pampelišky, zvonu, ohňostroje, kruhy na vodě. Mísa s vodou, bílé šátky nebo veliké bílé ubrousky, předměty připomínající křest náš nebo někoho blízkého, plovoucí svíčka.

Starší školní děti

Lze postupovat stejně jako u mladších školních dětí. Při sbírání nápadů, co se může šířit, budou děti nejspíš víc důmyslné. Můžeme s nimi víc mluvit o tom, jak se šíří světlo a slovo. Světlo se šíří velmi rychle a proniká i vakuem, přesto se lehce zastaví, když před něj dáme překážku, buď se odrazí, nebo pohltí. Slovo, zvuk pokud je dost nahlas se šíří i přes stěnu, ale nedokáže se šířit tam, kde není vzduch. Poukážeme na souvislost, že když chceme mluvit o Bohu a jeho působení ve světě, používáme právě obrazy Světla a Slova.

Více diskutujeme o tom, kdo byl eunuch. Dětem můžeme zadat, ať najdou potřebné informace na mobilu. Dobré vysvětlení pojmu najdeme na wikipedii. Na příkladu eunucha si uvědomit, že do společenství církve patří všichni lidé. I lidé, kteří to mají jinak těžké, i lidé, na které se ostatní dívají skrz prsty. Kdo to dnes může být?

Na závěr můžeme zahrát hru na elektriku, ve hře si děti názorně vyzkouší, jak se něco šíří. Děti vytvoří dvě družstva se stejným počtem hráčů. Družstva se posadí vedle sebe do řady, družstva jsou k sobě čelem a za zády mají ruce. Drží se za ruce a zavřou oči, kromě prvního a posledního v řadě. Na jednom konci uprostřed řad je kostka na druhé straně zase nějaký předmět, který mají děti za úkol získat. Získají ho tak, že když padne na kostce určené číslo, zpráva se začne šířit od prvního, který jediný na kostku vidí až po posledního, který má za úkol předmět rychle vzít. Zpráva se šíří stiskem ruky. Ve hře jde o rychlost i o souhru všech. Nesmí se mluvit.

Pomůcky: Kostka, nějaký předmět třeba míček nebo klubíčko.

Liturgie

Písně

Jedno jsme v duchu svatém (SV 119); *?est dej* (SV 37); *Dej mi, Pane, víru* (SV 44); *B?h je záštita má* (SV 23); *P?ipravujte cestu* (SV 239); *Kristus je má síla* (EZ 648); *Jd?te po všem sv?t?* (BTS 86, HA 118)

Biblický text k zapamatování

Dvo?an ?ekl: „Zde je voda. Co brání, abych byl pok?t?n?“ (Sk 8,36)

Rituál

Společné setkání lze pravidelně *zahajovat písní* např. Dík slovům tvým. Krátká je píseň *Dál p? ece nejdeme sami* (SV 39). Dá se využít také refrén písně *To já, ó Pane m?j* (SV 331) a její první sloka „Koho pošlu, kdo se hlásí…“ Na tyto písně se dá navázat představením postavy, o které si dnes budeme povídat.

Zahájení s pomocí *výtvarného znázorn?ní*: Do světla reflektoru na plakátu umístíme dnešní postavu (černobílý obrázek), po vyprávění ji mohou děti vybarvit. Dnes světlo posvítí na Filipa. A ještě na někoho. Na cizince, který toužil porozumět Bohu.

Okénko do bohoslužeb

Nachystáme si pro děti bílé šátky nebo ubrousky. Šátky by měly být dostatečně veliké. Bílé šátky dětem ukážeme a zeptáme se jich: Jakou barvu šátky mají a co jim ta barva připomíná? Bereme všechny nápady, ale vybereme nápad, že je to barva čistoty. Co je bílé, je čisté. Vyložíme jim, že dnes uslyší o křtu. V prvotní církvi se lidé, kteří byli pokřtěni, oblékli do bílého roucha. To roucho pak nosili dokonce několik dnů. V Bibli čteme, že ve křtu si oblékáme Krista. Můžeme více povědět o praktikách křtu prvotní církve (křest ponořením, příprava na křest, úloha kmotrů). Dětem šátky rozdáme a dáme jim úkol, jak bychom si mohli takové šátky obléct my? Necháme děti, ať si to vyzkouší: jako šátek na hlavu, jako plášť kolem ramen nebo jako suknice kolem pasu. Všechny pochválíme a šátky jim necháme, ať s nimi můžou pracovat i dále v nedělní škole.

Modlitba

Milý Bože, děkujeme za křest. Děkujeme jeden za druhého. Děkujeme za vodu. Děkujeme za tvoje Slovo a příběhy. Dej, ať jsme i my dost stateční a posíláme dál lidem tvoji lásku, dobrotu a laskavost. Dej nám dost síly a moudrosti, ať žijeme čistě a jsme ve všem čistí jako ty naše bílé šátky. Amen.

Odkaz na pracovní list
15/1 Amen - Křest etiopského dvořana
06 Křest etiopského dvořana
11 Na cestě do Gazy

Kam dále

Včelná, Radka: Na cestě do Gazy. (katechetická příprava z cyklu Pozvání na cest…

Křest (soubor textů). Bratrstvo 8/2001

Míchalová Mikšíková, Ludmila: Křest etiopského dvořana. (katechetická příprava …

Píseň „Dík slovům tvým“

Odkaz na píseň

Jedno jsme v Duchu svatém (SV119)

Čest dej (SV37)

Prosba (Dej mi, Pane, víru) (SV44)

Bůh je záštita má (SV23)

Otevřete brány hradeb kamenných

Kristus je má síla (EZ648)

Jděte po všem světě (BTS86)

Cílová skupina

Předškolní

Mladší školní

Starší školní

Katechetické cykly

Dál přece nejdeme sami IV (s apoštoly, s Janem a celou církví)

Biblický odkaz (kat)

Skutky 8,26–40